

FRANQUI-COLLEN-PRIJZEN

Antwerpse arts Bart Loeys krijgt 'Belgische Nobelprijs'

De Antwerpse arts en onderzoeker Bart Loeys (50) krijgt een van de twee Francqui-Collen-Prijzen, zeg maar de Belgische Nobelprijzen. Loeys doet al twintig jaar onderzoek naar genetische oorzaken van verwijdingen en scheuren in de aorta. Er werd zelfs een syndroom naar hem vernoemd. Aorta aneurysma's, zoals de aandoening officieel heet, komt vaak voor bij mensen tussen 30 en 50 jaar en is minstens de helft van de gevallen fataal.

"Dit is een heel mooie erkenning voor het onderzoek dat we als groep gevoerd hebben de afgelopen twintig jaar", zegt Bart Loeys. Samen met Cédric Blanpain (ULB), die belangrijk onderzoek verricht naar de rol van de stamcellen in de ontwikkeling van huid- en borstkanker, sleept Loeys dit jaar de Francqui-Collen-Prijs in de wacht. Dankzij een schenking werden er voor het eerst twee prijzen toegekend in de biologische en medische wetenschap.

Bart Loeys (50) is kinderarts van opleiding en volgde in het Amerikaanse Baltimore aan de John Hopkins Universiteit een specialisatie in klinische genetica. In 2005 keerde hij terug naar Antwerpen, waar hij als onderzoeker verbonden is aan de UAntwerpen en als arts in het UZA werkt. De jury loofde zijn baanbrekend onderzoek naar de genetische oorzaken van aorta aneurysma's.

Aandoeningen aan de hartspier

"Dat is een van de drie grootste oorzaken van plotse cardiale dood op jonge leeftijd", legt Bart Loeys uit. "Je hebt de hartspieraandoeningen, de hartritmestoornissen en de hartslagaderbreuken, zoals de aneurysma's vaak genoemd worden. Als ons hart samen trekt, wordt het bloed naar buiten gestoten waardoor het op de wand van de

Bart Loeys

Arts en onderzoeker

"Indien nodig kunnen we de aortawand vervangen door een buis uit kunststof. Zo kunnen we een scheur voorkomen en levens redden."

aorta botst. Als die niet zo sterk is, zet die meer uit dan gebruikelijk waardoor de kans vergroot dat er een scheur ontstaat en dat is levensgevaarlijk."

Normaal gesproken is er pas een risico als de aorta van pakweg drie centimeter doorsnede uitrekt tot een ballonnetje van vijf centimeter doorsnede. Bij mensen met een erfelijke aandoening kan vier centimeter doorsnede ook al gevaarlijk zijn. "Als we een patiënt hebben opgespoord, is het dus belangrijk om de familieleden ook te

komt voor bij 1 op de 20.000 mensen en is dus eerder zeldzaam", zegt Bart Loeys.

"Een aorta aneurysma komt bij 1 op de 1.000 mensen voor. Maar door zeldzame genetische aandoeningen te onderzoeken, komen we ook meer te weten over de mechanismen van veel voorkomende aandoeningen. Waar we nu op inzetten is om beter te begrijpen waarom een genetische afwijking bij een bepaald familielid tot aortaproblemen leidt en bij een ander familielid met dezelfde genetische afwijking niet. Als we weten hoe andere genen dat compenseren, kunnen we medicatie geven die het compenserende mechanisme van die genen nabootst om zo te voorkomen dat een ziekte ontstaat."

Autopsie

Het zijn vaak jonge mensen die sterven aan een scheur in hun slagader. "Als het gebeurt, heb je meer dan 50% kans om binnen de 24u te overlijden", zegt Bart Loeys. "Wij raden nabestaanden aan om altijd een autopsie te laten doen. Als we zien dat die patiënt een genetische afwijking had waardoor die hartslagaderbreuk veroorzaakt is, zijn er gemiddeld vier mensen in de familie die hetzelfde risico lopen. Omdat bij een natuurlijke dood een autopsie geen standaardprocedure is, vind ik het belangrijk dat mensen dat weten. Ze kunnen er zelf om vragen. Als ze na de begrafenis bij mij komen om te vragen wat de kans is dat het een erfelijke oorzaak had, is het al te laat om dat nog te onderzoeken."

Bart Loeys en Cédric Blanpain krijgen hun prijs op 16 december tijdens een kleinschalige ceremonie in het Paleis der Academiën in Brussel uit handen van koning Filip. Aan de prijs is een bedrag van 250.000 euro verbonden.

MAAIKE FLOOR

FOTO KOEN FASSEUR

controleren op die genetische afwijking. Door hen beter op te volgen kunnen we de aortawand tijdig vervangen door een kunststof buis als dat nodig is", legt Bart Loeys uit. "Zo kunnen we een scheur voorkomen en veel levens redden."

Loeys-Dietz-syndroom

In Amerika stelde Bart Loeys samen met collega Harry Dietz vast dat bepaalde patiënten gelijkaardige uitwendige kenmerken hadden die wezen op een aorta aneurysma. Die patiënten hadden relatief wijd uit elkaar staande ogen, een brede neusbrug en een gespleten huid. Die aandoening werd in navolging van de ontdekkers het Loeys-Dietz-syndroom genoemd. "Dat